

Nr 1099

Av fru Sundberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling.

(Lika lydande med motion nr 923 i Första kammaren)

Globalt sett har vi i dag en otillräcklig produktion av livsmedel. Det är därvid fråga om dels bristande kaloriproduktion, dels och framför allt otillräcklig tillgång på protein. I Sverige har vi liksom i världen i övrigt både kortsiktiga och långsiktiga proteinproblem. De förstnämnda aktualiseras genom den stora importen av proteinrika kraftfodermedel. En ökad inhemsk proteinproduktion skulle kunna minska överproduktionen av spannmål. Problemen berör i stor utsträckning växtmaterial och odlingsteknik. De långsiktiga problemen sammanhänger med en i varje fall internationellt ökad användning av vegetabiliska proteinrika produkter. De är främst av teknisk natur, men också här fordras insatser för framställning av lämpligt växtmaterial och för anpassning av odlingstekniken.

Foderproteinkommittén disponerar nu medel för målforskning syftande till att åstadkomma en ökad tillgång till proteinrika fodermedel. I första hand har kommitténs befogenheter begränsats till åtgärder som avser husdjurens behov av proteinförsörjning, och den primära forskningen inriktas på åkerbönor och ärter. Såväl variationerna i proteinhalt som halten av olika aminosyror undersökes. Inte minst viktigt är det att hos trindsäden söka öka halten av metionin.

Emellertid skulle det vara felaktigt att begränsa proteinforskningen till fodermedel. Så sker ju icke heller, och hos våra växtförädlare pågår intensiva försök för att höja proteinhalten i stråsåden. En brett upplagd målforskning måste syfta till att utnyttja såväl kända som okända proteinkällor. Sojaproteinet hör till växtrikets i näringsvärde bäst utforskade och som livsmedel mest användbara protein.

Nordgränsen för sojabönans odling har länge varit konstant, men nu tycks resignationen inför sojaväxtförädlingens speciellt nordiska problem ha fått vika för ett nyvaknat intresse. — På konsumtionssidan har man kommit till insikt om sojabönans värde som "köttböna".

Utvecklingen inte minst i USA visar att vi går mot en ökad konsumtion av "vegetabiliskt kött". Samma utveckling är på gång i Europa.

Det måste vara av stor betydelse att svenskt jordbruk blir medagerande i

den utvecklingen, så att inte sammansättningen av vårt framtida "vegetabiliska kött" helt och hållet bygger på importerat material. En inhemsk produktion ger också ökade kunskaper om sojabönans användning och avsättningsmöjligheter.

Algot Holmbergs växtförädling i Fiskeby torde vara den enda som i större omfattning satsat på förädling av sojabönan för att anpassa den till svenska odlingsbetingelser.

Under efterkrigstiden blev sojaväxtförädlingen i Europa flerstädes nerlagd eller nerskuren. Vid Fiskeby har förädlingsarbetet — med jordbruksdepartementets stöd — konsekvent kunnat fullföljas utan att avbrytas av tillfälliga skiftningar i konjunkturer och värderingar. Näst efter ursprungsmaterialets arvs massa är det den långa och obrutna följd av försöksår, som möjliggjort en viss gen-ekologisk anpassning till den främmande odlingsmiljön och det svenska sommarklimatets växlingar.

Generellt karakteriseras Holmbergs sojamaterial av extrem tidighet och full tolerans för den nordiska sommarens ljusklimat. Men det är en angelägen uppgift att fortlöpande förbättra den genetisk-ekologiska anpassningen till samtliga miljöfaktorer och särskilt till temperaturklimatets växlingar i alla faser av sojaväxtens utveckling.

Genom originalutsädesnämndens beslut har en sojaböna 1968 godkänts som rikssortoriginal.

Beslutet öppnade vägen för sortens uppförökning i Sverige men också för dess fortsatta och utvidgade prövning i officiella försök i flera andra länder, där hittills tillgängliga sojasorter icke kunnat odlas till mogen skörd.

Algot Holmberg och Söner AB bedriver också sedan mycket lång tid tillbaka en värdefull växtförädlingsverksamhet vad gäller stråsådsorter lämpade för Mellansveriges odlingsbetingelser. Den ofta ensidiga stråsådsodlingen har där medverkat till stråbassjukdomarnas ökade förekomst med risk för ökad kvalitetsförstöring. Algot Holmberg och Söner AB har lyckats framställa nya sorter med marknadsmässig avkastning, god stråstyrka och i särklass tidig mognad.

Vi anser att denna verksamhet bör ges ett sådant stöd att den påbörjade förädlingsverksamheten kan fortsätta enligt planerna och vill därför föreslå att anslaget till Algot Holmberg och Söner AB höjes med 90 000 kr.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1970/71 måtte anvisa ett anslag av 345 000 kr.

Stockholm den 28 januari 1970

Ingrid Sundberg (m) Carl Eric Hedin (m) Per-Eric Ringaby (m)